

በረከት ስምዖን የጀርመን ድምጽ ራዲዮንን አሰሞነ !

ከበልጅግ ዓለ

የጀርመን ድምጽ ራዲዮን ማን ነው የሚስተዳድረው? በረከት ወይስ ሻዶምስኪ? በሚል የተጻፈውን ከኢትዮ ሚዲያ ድረ ገጽ አነብ-በኩ። አያይዘናም የጀርመን ድምጽና ኢትዮ ሜዲያ እስጥ አገባ የገቡበት ጉዳይ እዚሁ ጀርመን ውስጥ ቢሆን ኖሮ ምን ዓይነት መልክ ይይዝ ነበር? የሚል ጥያቄ አነሳሁ።

ይህንን ጥያቄ ለመመለስ ሰሞኑን የጀርመንን ፖለቲካን ያናወጠውን የፕሬዚዳንቱ የክርስቲያን ወልፍን ጉዳይ መመልከት ይጠቅማል። ጀርመን ውስጥ በአሁኑ ወቅት የሃገሪቱን ፕሬዚዳንት ክርስቲያን ውልፍን በሚመለከት ትልቅ የፖለቲካ ችግር ተፈጥሯል። ችግሩም ፕሬዚዳንቱን ከሥልጣን ያስወርዳቸዋል ተብሎ ይጠበቃል።

ክርስቲያን ውልፍን ችግር ውስጥ የከተታቸው ጉዳይ ቤት ሲሰሩ የወሰዱትን ብድር በሚመለከት ዋሽተዋል በሚል ነው። ይህ ችግር ወደ ህዝብ መገናኛዎች (ሚዲያ) በመጣበት ወቅት ብዙ ጥያቄዎችን አስነስቷል። እሳቸውንም በሕዝብ ዘንድ ተዓማኒነትን አሳጥቷቸዋል።

በዚህ የተነሳ ፕሬዚዳንቱ በሃገሪቱ ከሚገኝ የታወቀ አንድ ጋዜጣ ጋር ሊስማሙ ስላልቻሉ ስልክ አንስተው ይደውላሉ። ደውለውም የሚያነሳ ሲያጡ መልዕክት ይተዋሉ። የተውጡ መልዕክትም የማስፈራሪያ ያህል ክብደት የነበረው ነው። የተደወለለት የጋዜጣው ሃላፊ ደግሞ አለ አንዳች ፍርሃት ስለ ደረሰው የስልክ መልዕክት በይፋ ያጋልጣል። በዚህ ምክንያት የጀርመን ፖለቲካ ተናወጠ። እንደነ መለስ፣ እንደነ በረከት ጋዜጠኛ አስሮ ፣ ጋዜጣ ዘግተው አይደለም አስፈራርተውም ዝም አልተባሉም። ሁሉም ፖለቲከኞች ጮኹባቸው። ችግሩ በጣም ጎላ። እስከ አሁን ድረስ ከሥልጣናቸው ሊያስወግዳቸው የሚችል ቅሌት ሆኖ ይገኛል። ጋዜጠኞችም ከዚህ በተጨማሪ ሌሎች ጉዳዮችን እያነፈነፉ ማውጣት ጀምረዋል። ይህንን ጽሁፍ እንኳ ስጽፍ ፕሬዚዳንት ውልፍ ዕረፍት በወጡበት አንድ ወቅት ስለያዙት ሆቴል አዲስ መረጃ ተገኝቷል በሚል እየተጋለጡ ነው።

ወደ ዋናው ርዕሴ ስመለስ በተለያዩ ምክንያት አዳዲስ ቃላት ሊፈጠሩ ስለሚችሉ በዚህ ክርክር ሳቢያ የጀርመን ቋንቋ አዲስ ቃል ተፈጥሮታል። ይህም ቃል የፕሬዚዳንቱን ስም ወደ ግሥ በመለወጥ የተፈጠረ ነው።

የጀርመን ቋንቋ ማኅበር(Vereins Deutsche Sprache) ቃል አቀባይ (Hollger Klatte) እንዳስታወቁት ይህ የተፈጠረው ቀውስ ለጀርመን ቋንቋ አንድ ግሥ አስገኝቶ አልፏል።

አንባቢያን እንድትረዱት ብዙዎቹ የጀርመን ቋንቋ ግለሾች ማለቂያቸው -en ነው። ይህንን በሚመለከት አዲሱ ግሥ wulff የነበውን የፕሬዚዳንቱን ስም በመውሰድ wulffen የሚል ግሥ ተፈጥሯል። ግሡም ሁለት ትርጉም አግኝቷል።

አንደኛው ትርጉሙ በስልክ መልዕክት መቀበያ ላይ መቀባዠር ሲሆን ሁለኛው ደግሞ የሚናገሩት እውነት ነው ሳይሉ ወይም ውሸትነቱን ሳይቀበሉ መለፍለፍ የሚል ነው። ትርጉሙ ውሸትን እውነት አስመስሎ ማስፈራራትንም ይመለከታል። እኔ የምሳተፍበት የመጽሐፍ መቀባባያ ቡድን (book Crossing) ላይ ጉዳዩ ተነስቶ ብዙዎቹ ጀርመኖች ደግሞ የህዝብ መገናኛንም (ሜዲያን) በውሸት ማስፈራራትም የሚል ትርጉም መያዝ አለበት እያሉ ነው። ይህ አዲስ የተፈጠረ ቃል ተጥሎ አይቀርም። በመዝገብ ቃላታቸው ይሠፍራል እንጂ።

የኢትዮ ሜዲያን ድረ ገጽ መረጃ ላነበበ ከላይ የተፈጠረውን ቃል ሲጠቀም እንዲህ ይሆናል ማለት ነው። በረከት ስምዖን የጀርመንን ድምጽ በማስፈራራቱ ምክንያት የጀርመን ድምጽ ሃላፊ ሉድግር ሻዶምስኪ (Ludger Schadomsky) -በበረከት wulffen ተደረገ ማለት ነው። ከላይ እንደጠቀስኩላችሁ ውልፍን ማለት ባለሥልጣን ሜዲያን ሲያስፈራራ ማለት ነው። ግን እዚህ ጀርመን ውስጥ የተፈጠረውና የጀርመን ራዲዮ ሃላፊ የወሰዱት አቋም የተለያ ነው።

በኢትዮጵያ ድረ ገጽ ላይ እንዳይባሉት እንደ ሉድገር ሻዶምስኪ የጋዜጣው ሃላፊዎች ፈርተው ለሠራተኞቻቸው ማስጠንቀቂያ አልፏቸውም። ይበልጥ ለሕዝብ አቅርበው አጋለጧቸው እንጂ። የጀርመን ድምጽ ሃላፊ ግን ይህንን ባለማድረግ የነጻ ፕሬስ መርህን የጣሱ ይመስለኛል። ይህንንም ኢትዮ ሚዲያ በማስረጃ አጋልጦታል። የጀርመን ድምጽ ራዲዮ አዲስ ለሚያገኘው የማሰራጨት ፈቃድ ምክንያት በበረከት ስምምነት በተደረገበት ማስፈራራት ከዓላማው ማፈግፈጥ ግልጽ ነው።

እንግዲህ ይህንን “ ሻዶምስኪ በበረከት ስምምነት ወልፍን ተደረጉ” ካላልነው ምን ልንለው ነው?

እንደ እውነቱ ከሆነ ለሻዶምስኪ ጥያቄዎች አሉኝ። አሁን በተፈጠረው ሁኔታ የጀርመን ጋዜጠኞች በሙሉ ስለ ፕሬስዳንቱ አትግፉ ብትልቀው እሺ ይልቃት ይመስልዎታል? ፕሬስዳንቱ ከእናንተ ጋር ሁለተኛ አልሠራም ቢሉና ቢያስፈራሩ የጀርመን ጋዜጠኞች ለዚህ ብለው እጅ የሚሠጡ ይመስልዎታል? እርስዎም ይህንን ዓይነት ደብዳቤ ለጋዜጠኞች ቢጽፉ ሥልጠን ላይ ይቀመጣሉ? ለእኔ አይመስለኝም። እርስዎም አያደርጉትም። እንዲሁም በእኔ ግምት እርስዎ የራስዎትን ሠራተኞች ውልፍን እያደረጓቸው ነው።

ሉድገር ሻዶምስኪ እኛም እንደ ጀርመን ሕዝብ ከጀርመን ልምድ ተነስተን በበረከት ስምምነት የሚደረግብንን ማስፈራራት እንደ እርስዎ የምንቀበለው አይሆንም። በጀርመንኛው ውልፍን አንደረግም። ውልፍን የአማርኛ ቋንቋ ስላልሆነ እሱን ትተን ሌላ ቃል መፍጠራችንም አይቀርም። የእርስዎንም ፍርሃት የኛንም በደል የሚያጠቃልል አዲስ ቃል ይሆናል ማለት ነው።

ይህን ወያኔ በነፃው ፕሬስ ላይ የሚደርገውን እንግልት የሚመራው በረከት ስምምነት ስለሆነ እንደ ውልፍ አንድ ግሥ በእኛም በኩል በእሱ ስም ለማውጣት እንችላለን።

አሰሞነ ብንለውስ? ስምምነት ከሚለው በመነጨ አሰሞነ። ነጻ ፕሬስን አስፈራራ፣ ዘጋ ፣ አሰረ ፣ ባጠቃላይ የመናገር መብትን ከለከለ ብለን ብንጠቀምበት ምን ይመስልዎታል? ዛሬ የበረከት ስምምነት እጅ ነጻ ጋዜጠኞችን አልፎ የጀርመንን ድምጽ ማስፈራራት ከቻለ ለዚህ ሰው አሳፋሪ ተግባር ማስታወሻ የሚሆን አሰሞነ የሚል ቃል ብንፈጥርለት አያንስም አላለሁ።

በረከት ጋዜጠኛውን አሰሞነው - አሰረው። ሻዶምስኪ በበረከት ታዛ ጋዜጠኛውን አሰሞነው - አስፈራራው። በረከት ሰሞኑን ብዙ ጋዜጠኞችን አሰሞናቸው። በግፍ አሰራቸው፣ አንገላታቸው ፣ ወዘተ የሚል ትርጉም ይኖረዋል።

ጉዳዩን ከማጠቃለል በፊት ስላነሳሁት የጀርመን ቋንቋ ትንሽ ልበል።

በጀርመን በየዓመቱ የምርጫ ቃል (wort des Jahres) ምርጫ ይካኸዳል። በየዓመቱ በሚደረገው የጀርመን ቋንቋ የዓመቱ ምርጫ ቃል ምርጫ በዴሴምበር ውስጥ መመረጥ የጀመረው እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር ከ1971 አንስቶ ነው። እስካሁንም ሳያቋርጥ ቀጥሏል። በዚህ ምርጫ አሸናፊ የሚሆነው በዓመቱ ውስጥ ብዙ ተጠቃሚነት ያገኘው ቃል ሲሆን ምክንያቱም አጥጋቢ መሆን አለበት። ከ1999 ጀምሮ ደግሞ (Unwort) ወይም ቀጥተኛ ያልሆነ ትርጉም ያለው ቃል ምርጫ ተጨመረ። ከ2008 ጀምሮ (Jugendwort) በሚል አዲስ የተፈጠሩና ወጣቶች የሚጠቀሙባቸው (የአራዳ) ቃላት ለውድድር ቀርበው ይመረጣሉ።

ባለፈው ዓመት ይህንን በሚመለከት የዓመቱ ቃል (wortes des Jahres) ሆኖ የተመረጠው (Stresstest) የሚለው ሆኗል። ይህ ቃል ከሕክምና አካባቢ የተገኘ ሲሆን በአሁኑ ጊዜ ከባንክ አልፎ በስቱት ጋርድ ከተማ ሊሠራ በታሰበው በባቡር ጣብያ ምክንያት ተጠቃሚነቱ በአመቱ ውስጥ ስለበዛ አንደኛ ሆኗል።

(Unwort) በሚለው ደግሞ ትክክለኛ ያልሆነ ቃል ሲሆን ቀጥተኛ ትርጉም ሳይሆን በአንድ ክስተት ምክንያት የተፈጠረና ተቀባይነት ያገኘ ቃል ማለት ነው። በዚህም ምክንያት ባለፈው ዓመት (Doener-Mord(e)) የሚለው ሆኗል።

ዶኔር(Doener) ማለት በብዛት በቱርክ ተወላጆች የሚሸጥ በዳቦ ውስጥ የተጠቀጠ ሥጋ፣ ሰላጣ፣ ቲማቲም እና ሌሎችም እንደ ፍላጎት ማስጨመር የሚቻለበት የምግብ ዓይነት ነው። የዚህ ምግብ ነጋዴ የሆኑ በጀርመን ሃገር ከ2006 ጀምሮ ባልታወቁ ሰዎች ይገደሉ ነበር። ጉዳዩ የቱርኮች የእርስ በርስ ጦርነት ተደርጎ ለብዙ ጊዜ ጀርመኖች ክትትል ሳያደርጉ ቆይተው በአጋጣሚ ገዳዮቹ በድብቅ የተቋቋሙ የናዚ ድርጅት አባሎች እንደሆኑ ተደርሰው በሃገሪቱ ውስጥ ትልቅ ዜና ሆኖ ነበር። ይህ ሁኔታ ትልቅ ችግር በመፍጠሩ ምክንያት በዚህ

ዓመት (Doener-Mord(e)) የሚል አዲስ ቃል ተፈጥሮለት ብዙ ተጠቃሚ አግኝቶ ስለነበር አንደኝነትና አግኝቷል።

የዓመቱ (Jugendwort) ወጣቶች የሚጠቀሙበት የአራዳ ቋንቋ ቃል (swag) የሚል ሲሆን ከእንግሊዘኛ ተወስዶ ነው። በእኛ ሃገር አዲስ ከወጡት የወጣቶች ቃል “ይመችህ” የሚለው ለኔ ይመቸኛል።

እንዲሁ የጀርመንን ልምድ በመውሰድ ባለፈው ዓመት በሃገራችን ከተጠቀሙት ቃላት ውስጥ ይህ ነው ብዬ የዓመቱን ምርጫዬን ለማስቀመጥ ባልደፍርም ካለቦታው የገባ ቃል ግን አውቃለሁ። አኬልዳማ። ትርጉሙ የደም ምድር ማለት ሲሆን በግፍ የፈሰሰን ደም ይመለከታል። በወያኔ አዲሱ የውሸት የቋንቋ መዝገበ ቃላት ግን አዲስ ትርጉም አግኝቷል። ይህም ደም አፍሳሹ ከሳሽ የሆነበት፣ ደሙ የፈሰሰው የተከሰሰበት። ስለዚህ ይህ የአመቱ ቅሬታም ትርጉም ስለሆነ አሸናፊ ነው እላለሁ።

ምንአልባት ድረገጾች ተሰብስበው ይህንን የአመቱ ቃል ምርጫን ውድድር ማዘጋጀት ይችሉ ይሆን?

በበረከት ስምዖን ከመሰሞን ያድናችሁ !

Beljig.ali@gmail.com

ለንደን የካቲት 2004(Feb . 2012)